

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.006.06.2021

Pan Jarosław Tkaczyński
Burmistrz Praszki
Urząd Miejski w Praszce
ul. Plac Grunwaldzki, 46-320 Praszka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/083 – Realizacja zadań dotyczących odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez wybrane gminy województwa opolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Praszce ¹ , ul. Plac Grunwaldzki 13, 46-320 Praszka
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Tkaczyński ² , Burmistrz, od 30 listopada 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<p>1. Czy Urząd był prawidłowo przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe?</p> <p>2. Czy organ wykonawczy gminy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz czy skutecznie monitorował częstotliwość ich opróżniania?</p> <p>3. Czy organ wykonawczy gminy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości?</p>
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r., z wykorzystaniem dowodów powstałych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Przemysław Sparczyński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/37/2021 z 15 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w objętym kontrolą zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą zadania własne Gminy Praszka⁵ przewidziane w przepisach ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶, w odniesieniu do gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych z nieruchomości położonych na terenach nieskanalizowanych, nie były realizowane prawidłowo.

W szczególności w kontrolowanej jednostce nie zapewniono zgodnego z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg oraz rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych. Ewidencja ta nie zawierała bowiem informacji umożliwiających kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, ponieważ nie zamieszczano w niej danych np. o pojemności zbiornika, częstotliwości jego opróżniania, czy też informacji o zawarciu, rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy na jego opróżnianie. Ponadto ewidencja nie obejmowała danych dotyczących zbiorników z 866 nieruchomości⁷ położonych na terenach nieskanalizowanych, a które powinny być wyposażone w urządzenia zapewniające postępowanie z nieczystościami ciekłymi, w sposób zgodny z przepisami. W konsekwencji tych nieprawidłowości, w całym okresie objętym kontrolą sprawozdania SG-01 *Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna* zawierały błędne dane w tym zakresie.

W całym okresie objętym kontrolą Burmistrz nie sporządził raportu z wykonania w latach 2018-2019 Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Praszka na lata 2018-2020. Kontrolowana jednostka nie planowała, jak również nie przeprowadziła w sposób doraźny żadnej kontroli w zakresie gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych z nieruchomości położonych na terenach nieskanalizowanych, co stanowiło naruszenie obowiązków wynikających z art. 6 ust. 5a i z art. 9u ust. 1 ucpg. Pracownicy Urzędu nie przeprowadzali też kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości.

W kontrolowanej jednostce nie podejmowano również działań zmierzających do zorganizowania zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów w tym zakresie z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia działalności dotyczącej opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w odniesieniu przynajmniej do 43 właścicieli nieruchomości objętych szczegółowym badaniem. W całym okresie objętym kontrolą nie zapewniono także rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. W konsekwencji tych nieprawidłowości zaniechano również wzywania tych podmiotów do uzupełnienia lub poprawienia nierzetelnie sporządzonych sprawozdań, jak też wszczynania postępowań zmierzających do nałożenia kar administracyjnych na te podmioty, w związku ze składaniem nierzetelnych sprawozdań kwartalnych lub składaniem tych sprawozdań po terminie.

Skutkiem powyższych nieprawidłowości mogło być utrzymywanie się na terenie Gminy zaniżonego wskaźnika objętości nieczystości ciekłych odbieranych taborem

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej Gmina.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 888; dalej ucpg.

⁷ Które zgodnie z przyjętymi założeniami powinny być wyposażone w zbiorniki bezodpływowe.

asenizacyjnym w stosunku do objętości wody dostarczanej do nieruchomości nieprzyłączonych do kanalizacji i niewyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków, który w 2020 r. wynosił 0,97%.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje również, że w całym okresie objętym kontrolą na terenie Gminy utrzymywał się wysoki poziom potencjalnie nieodebranych nieczystości ciekłych od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, ponieważ wynosił on co najmniej 35 701,59 m³ w 2018 r., 43 959,58 m³ w 2019 r. oraz 31 976,95 m³ w 2020 r. nieoczyszczonych ścieków. Powyższe może wskazywać na powszechność zjawiska polegającego na nielegalnym pozbywaniu się nieczystości ciekłych, przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z terenu Gminy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe

Opis stanu faktycznego

1.1. Zakres i wykorzystanie gminnej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej

Na terenie Gminy, według stanu na koniec 2020 r., w zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe było wyposażonych 909 nieruchomości⁹. Liczba mieszkańców Gminy na terenach nieskanalizowanych w poszczególnych latach kontroli wynosiła odpowiednio: 2 924 osób w 2018 r. (tj. 21,7% mieszkańców Gminy ogółem), 2 922 w 2019 r. (tj. 21,9%) oraz 2 918 w 2020 r. (tj. 22,1%). W okresie objętym kontrolą w Gminie zużycie wody wynosiło odpowiednio: 515 tys. m³, 490,2 tys. m³ oraz 481,5 tys. m³ wody, w tym zużycie wody wyłącznie na cele bytowe wyniosło odpowiednio: 405,4 tys. m³, 410,2 tys. m³ oraz 409,9 tys. m³.

Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosiła w latach 2018-2020 odpowiednio 10 558, 10 442 oraz 10 297 osób. Liczba mieszkańców zbierających nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, według danych przedstawianych przez jednostkę kontrolowaną, kształtowała się na poziomie: 2 670 w 2018 r., 2 662 osoby w 2019 r. oraz 2 657 osób w 2020 r., natomiast osób korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków było odpowiednio: 241, 240 oraz 253.

W latach 2018-2020 ilość zebranych nieczystości ciekłych bytowych w Gminie wynosiła: 248 058,9 m³, 240 382,9 m³ oraz 254 981,4 tys. m³, w tym: 1/ odebranych siecią kanalizacyjną: 245 085,9 m³, 240 382,9 m³ i 251 871,8 m³, 2/ odebranych ze zbiorników bezodpływowych 3 023,8 m³, 2 783,1 m³ oraz 2 811 m³, 3/ oczyszczonych w przydomowych oczyszczalniach ścieków: w 2019 r. – 238,9 m³, a w 2020 r. – 298,6 m³. W Urzędzie brak było informacji o ilości nieczystości ciekłych oczyszczonych w przydomowych oczyszczalniach ścieków w 2018 r.

Wielkość zużycia wody w Gminie wyłącznie na cele bytowe, w latach 2018-2020, utrzymywała się na porównywalnym poziomie i wynosiła odpowiednio 405 444,7 m³,

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Liczba 909 nieruchomości, została ustalona przez jednostkę kontrolowaną w trakcie kontroli NIK. Z prowadzonej w Urzędzie ewidencji wynikało, że w zbiorniki bezodpływowe wyposażonych było 43 nieruchomości z Szyszkowa, Wygieldowa, Rozterki i Gany.

410 179,4 m³ oraz 409 940,5 m³. Przyjmując dane przekazane przez kontrolowaną jednostkę¹⁰, to różnica pomiędzy ilością zużytej wody¹¹, a ilością odebranych ścieków w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą, stanowiąca potencjalną liczbę nieodebranych ścieków wynosiła odpowiednio: 35 701,59 m³, 43 959,58 m³ oraz 31 976,95 m³. Relacja objętości wody pobranej od przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego z uwzględnieniem bezpowrotnego jej zużycia, do objętości nieczystości ciekłych przekazanych do oczyszczenia taforem asenizacyjnym, w całym okresie objętym kontrolą, wynosiła natomiast zaledwie: 1,06% w 2018 r., 0,96% w 2019 r. oraz 0,97% w 2020 r.

(akta kontroli str. 8-9, 231)

1.2. Organizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Zgodnie z zapisami Regulaminu organizacyjnego Urzędu¹², w jego strukturze organizacyjnej wyodrębniono Referat Infrastruktury technicznej i Ochrony Środowiska¹³. Wśród zadań ww. Referatu wskazano obowiązki, które polegały na: *prowadzeniu spraw wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (...) oraz z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i ustawy o odpadach.*

W okresie objętym kontrolą zadania te wykonywane były głównie przez dwóch pracowników zatrudnionych w ww. Referacie, tj. jego kierownika oraz inspektora ds. ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W zakresie obowiązków kierownika nie przypisano szczegółowych zadań związanych z gospodarką ściekową, z wyjątkiem nadzoru nad pracą pracowników Referatu, natomiast w zakresie czynności inspektora ds. ochrony środowiska wskazano na obowiązek wykonywania zadań polegających na prowadzeniu spraw wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz ustawy o odpadach. Ponadto w zakresach tych wskazano na obowiązek podejmowania działań związanych z realizacją zadań gminy oraz wykonywania uchwał Rady Miejskiej.

W odniesieniu do sposobu określenia zadań pracowników związanych z gospodarką ściekową w objętych kontrolą zakresach czynności, Burmistrz wyjaśnił: *W praktyce Urzędu Miejskiego w Praszcze przyjęte jest, że dany pracownik – jeśli ma w obowiązkach stosowanie określonego aktu prawnego lub zbioru aktów wyższego rzędu – to nie powieła się w jego zakresie obowiązków zapisów ustaw, rozporządzeń itp. Zobligowany on jest do stosowania danych aktów prawnych w całości i w sposób kompleksowy. Przy wszelkich zmianach ustaw, pisemny zakres obowiązków pracownika pozostaje niezmienny.*

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że zgodnie ze standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹⁴ – standard II.A.3. – struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań jednostki, a zakres zadań poszczególnych komórek powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny.

(akta kontroli str. 19, 25, 34-35, 46-48, 486)

¹⁰ Natomiast przyjmując dane wyłącznie pochodzące ze sprawozdań statystycznych SG-01 – sporządzanych przez gminę oraz M-06 *Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji* – sporządzanych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, różnica w ilości wody dostarczonej, pomniejszonej o 30% bezpowrotnego zużycia oraz o liczbę ścieków dostarczonych kanalizacją i taforem asenizacyjnym, odpowiednio w latach 2018-2020 wynosiła: 63 570 m³, 68 486 m³ oraz 63 721 m³.

¹¹ Z uwzględnieniem wody bezpowrotnie zużytej, tj. 30% wody dostarczonej, które wyniosło: 121 633,41 m³, 123 053,82 m³, 286 958,35 m³.

¹² Wprowadzony zarządzeniami Burmistrza nr: 0050.74.2015 z 23 lipca 2015 r. (ze zmianami), 0050.21A.2019 z 1 marca 2019 r.

¹³ Dalej: Referat.

¹⁴ Dz. Urz. Min. Finansów Nr 15, poz. 84 Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r., w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych.

Pracownikom realizującym w okresie objętym kontrolą zadania związane z gospodarką ściekową na terenie Gminy, Burmistrz zapewnił odpowiednie wsparcie poprzez udzielenie dostępu do systemu informacji prawnej, zapewnienie niezbędnego oprogramowania w postaci arkuszy kalkulacyjnych, edytorów tekstów, a także dostępu do niezbędnych ewidencji i baz danych prowadzonych w Urzędzie. Pomimo wykonywania szeregu zadań wynikających z zakresów czynności, pracownicy Referatu, w całym okresie objętym kontrolą, nie brali udziału oraz nie zgłaszali potrzeb związanych z odbyciem szkoleń w tematyce związanej z gospodarką ściekową.

Burmistrz wyjaśnił, że pracownicy w okresie objętym kontrolą nie odbywali szkoleń z zakresu zadań związanych z gospodarką ściekową.

(akta kontroli str. 7, 487)

1.3. Akty prawa miejscowego dotyczące gospodarki ściekowej

Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXII/291/20212 z dnia 30 października 2012 r.¹⁵ wyznaczono aglomerację „Praszka” położoną na obszarze trzech gmin: Praszki, Gorzowa Śląskiego i Rudnik. Zgodnie z ww. uchwałą równoważna liczba mieszkańców aglomeracji wynosiła 13 513. Zgodnie z treścią uchwały o utworzeniu aglomeracji, ścieki komunalne z obszaru aglomeracji miały być oczyszczone w oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Praszce.

(akta kontroli str. 182-187, 202, 458-469)

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy¹⁶, zgodnie z zapisami art. 4 ust. 1 ucpg, zostały uchwalone przez Radę Miejską po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Oleśnie. Regulaminy te odpowiadały wymogom wynikającym z art. 4 ust. 2 ucpg, w tym również w zakresie ustalenia częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

W regulaminach czystości i porządku określono częstotliwość pozbywania się nieczystości ciekłych w ten sposób, że musiały być one usuwane z nieruchomości przez podmiot uprawniony z częstotliwością i w sposób gwarantujący, że nie nastąpi wypływ ze zbiornika wynikający z jego przepełnienia, a także zanieczyszczenie powierzchni ziemi i wód podziemnych, jednak nie rzadziej niż jeden raz na dwa miesiące. W obowiązujących na terenie Gminy regulaminach ustalono również, że częstotliwość opróżniania osadów lub innych odpadów ze zbiorników przydomowych i oczyszczalni ścieków powinna być zgodna z wytycznymi wynikającymi z instrukcji eksploatacji tych urządzeń, a lokalizacja zbiornika bezodpływowego na terenie nieruchomości powinna zapewnić bezpośredni dojazd do niego pojazdu asenizacyjnego, podmiotu uprawnionego, realizującego usługę wywozu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 49-50, 57, 69-70, 77)

W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywały regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków przyjęte uchwałami Rady Miejskiej w Praszce¹⁷. Oba

¹⁵ W sprawie wyznaczenia aglomeracji „Praszka” na obszarze gmin: Praszka, Gorzów Śląski, Rudniki i likwidacji dotychczasowej aglomeracji „Praszka” (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1551). Uchwałą nr 212/XXVIII/2021 Rady Miejskiej w Praszce z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Praszka (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 856) wyznaczono aglomerację o równoważnej liczbie mieszkańców wynoszącej 11 547.

¹⁶ Przyjęte uchwałami Rady Miejskiej w Praszce: a/ nr 214/XXIX/2017 z 7 września 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 2283) oraz b/ nr 170/XXIII/2020 z 17 grudnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 3656).

¹⁷ Nr 314/XXXIX/2018 z 27 września 2018 r. w sprawie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Miasta i Gminy Praszka (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 2734) oraz nr 123/XVI/2020 z 17 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Praszka

Regulaminy, na podstawie wydanych w tej kwestii postanowień, zostały pozytywnie zaopiniowane przez organ regulacyjny, tj. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹⁸.

(akta kontroli str. 79-80, 445-447)

Rada Miejska w Praszce określiła¹⁹ górne stawki opłat za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, które w całym okresie objętym kontrolą wynosiły 40 zł/m³.

(akta kontroli str. 91, 484)

Rada Miejska nie podjęła uchwały, o której mowa w art. 6 ust. 1a ucpg, określającej inne niż wskazane w ust. 1 tego artykułu (tj. umowy, dowody uiszczenia opłat) sposoby udokumentowania wykonania obowiązków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3b ucpg (tj. pozbywania się nieczystości ciekłych).

(akta kontroli str. 476)

Burmistrz jako organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządził Program Ochrony Środowiska dla Gminy Praszka na lata 2018-2021 wraz z jego prognozą oddziaływania na środowisko²⁰, który został przyjęty uchwałą nr 23/III/2018 Rady Miejskiej w Praszce z 20 grudnia 2018 r. Poprzednio w Gminie obowiązywał Program Ochrony Środowiska Gminy Praszka na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Praszce nr 333/XXXIX/2014 z dnia 27 marca 2014 r.²¹.

W pkt 5.5. Programu – *Gospodarka wodno-ściekowa* wskazano m.in., że sieć wodociągowo-kanalizacyjna jest własnością gminy Praszka, a administratorem jest Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe GOSKOM Spółka z o.o., które m.in. nadzoruje i eksploatuje sieci wodociągowo-kanalizacyjne oraz ujęcia wody w Kowalach i Strojcu. Z treści Programu wynikało, że obszar gminy Praszka był praktycznie w całości zwodociagowany, a odsetek ludności korzystającej z wodociągu wynosił 98,5% (99,9% – miasto, 96,6% – wieś). Ogółem długość sieci wodociągowej w gminie Praszka wynosiła 109 km, a liczba przyłączy – 2 942 (729 – w mieście, 1 763 – na terenach wiejskich). Zgodnie z danymi Programu, zużycie wody wynosiło odpowiednio 38,1 m³/osobę w mieście i 29,2 m³/osobę na wsi (przeważało zużycie wody w gospodarstwach prywatnych). W miejscowościach Praszka, Szyszków, Wygieldów, Rozterk, Kowale, Strojec i Gana Praszka funkcjonował system zbiorowej kanalizacji ściekowej. W pozostałych nieskanalizowanych miejscowościach, zgodnie z zapisami Programu ścieki gromadzone były w zbiornikach wybieralnych, skąd powinny być wywożone do oczyszczalni ścieków. Według danych przedstawianych w Programie, długość sieci kanalizacyjnej w Gminie wynosiła 61,7 km, a ilość przyłączy kanalizacyjnych – 1 611. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (wg stanu na 2016 r.) wynosił 72,8% (95,1% – w mieście, 43,6% – na terenach wiejskich). W Programie przedstawiono również informacje o średniodobowej nominalnej wydajności oczyszczalni zlokalizowanej na terenie Gminy, która wynosiła 2 500 m³/d.

W sformułowanych w Programie zagrożeniach gospodarki wodno-ściekowej w kontekście zagadnień horyzontalnych wskazano, że rozbudowa systemu

(Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 981). Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu wyrokiem z 22 listopada 2019 r. stwierdził nieważność uchwały nr 314/XXXIX/2018 (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2020 r. poz. 797).

¹⁸ Postanowienia nr PO.RET.070.148.1.2018.KS z 20 sierpnia 2018 r. oraz PO.RZT.71.4.2020.SK z 25 lutego 2020 r.

¹⁹ W uchwale nr 264/XXXIII/2018 z 8 dnia lutego 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz.488) oraz w uchwale nr 175/XXIII/2020 z dnia 17 grudnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 3610).

²⁰ Dalej: Program.

²¹ Burmistrz 20 grudnia 2018 r., przedstawił Radzie Miejskiej w Praszce raport z realizacji Programu z 2014 r., raport ten został również 17 stycznia 2019 r., przekazany Staroście Oleskiemu.

kanalizacyjnego służyć będzie ochronie zasobów wód przed ich ewentualnym zanieczyszczeniem. Wskazano także, że coraz ważniejszą rolę będzie odgrywała sprawność kanalizacji deszczowej. Istotne miały być również działania edukacyjne służące uświadomieniu wytwórcom ścieków komunalnych, szczególnie odprowadzanych do zbiorników bezodpływowych, o skutkach nieprawidłowego gospodarowania ściekami, a co za tym idzie o konieczności okresowej kontroli szczelności tych zbiorników. W przeprowadzonej analizie SWOT, jako słabe strony wskazano: 1/ niewystarczającą kontrolę szczelności zbiorników bezodpływowych, 2/ wylewanie ścieków na pola i do lasu, 3/ niepełne skanalizowanie Gminy. Jako zagrożenie wskazano natomiast brak uzasadnienia ekonomicznego do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarze o małej gęstości zaludnienia.

(akta kontroli str. 93, 122-127)

Po upływie dwóch lat od przyjęcia do realizacji Programu, tj. od 20 grudnia 2018 r., nie został sporządzony raport z jego wykonania, co w konsekwencji skutkowało brakiem przedstawienia takiego dokumentu Radzie Miejskiej, jak również organowi wykonawczemu Powiatu Oleskiego.

(akta kontroli str. 479, 486)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Burmistrz, pomimo ciążącego na nim obowiązku, nie sporządził raportu z wykonania w latach 2018-2019 Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Praszka na lata 2018-2021. Zaniechanie sporządzenia przez Burmistrza oraz przedstawienia Radzie Miejskiej raportu z wykonania Programu stanowiło naruszenie wymogu określonego w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²².

(akta kontroli str. 127)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Nie opracowano raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Praszka za lata 2018-2021 poprzez niedopatrzenie spowodowane nadmiarem obowiązków na tym stanowisku i szerokim jego zakresem m.in. decyzje środowiskowe, system gospodarki odpadami, ochrona powietrza.*

(akta kontroli str. 486)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą obowiązki związane z realizacją na terenie Gminy zadań w zakresie gospodarki ściekowej zostały przydzielone komórce organizacyjnej Urzędu. Pracownikom Referatu sporządzono pisemne zakresy czynności określające ich obowiązki w zakresie gospodarki ściekowej. Osobom tym zapewniono także dostęp do niezbędnych narzędzi, baz danych i ewidencji, służących do realizacji zadań. Przygotowane zostały również wszystkie niezbędne projekty aktów prawa miejscowego, co umożliwiło ich przedłożenie Radzie Miejskiej w Praszce. Burmistrz nie dopełnił jednakże obowiązku sporządzenia raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Praszka na lata 2018-2021, co uniemożliwiło przedstawienie go zarówno Radzie Miejskiej Praszki, jak również Staroście Oleskiemu.

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm., dalej: Poś.

2. Egzekwowanie realizacji obowiązków nałożonych na właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz monitorowanie częstotliwości ich opróżniania

Opis stanu faktycznego

2.1. Ewidencja zbiorników bezodpływowych

Do 2020 r. w Urzędzie nie prowadzono ewidencji zbiorników bezodpływowych. W przedstawionej do kontroli ww. ewidencji według stanu na koniec 2020 r. uwzględniono ogółem 43 nieruchomości z miejscowości Szyszków (trzy nieruchomości), Wygielców (jedna nieruchomość), Rozterk (12 nieruchomości), Gana (27 nieruchomości). Założona w 2020 r. ewidencja zbiorników bezodpływowych prowadzona była w formie elektronicznej (przy pomocy arkusza kalkulacyjnego). Ww. ewidencja zawierała jedynie imię i nazwisko właściciela nieruchomości oraz numer posesji. Nie umieszczono w niej natomiast danych umożliwiających kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, obejmujących np. objętość zbiornika bezodpływowego i częstotliwość jego opróżniania, a także informacji o zawarciu, rozwiązaniu bądź wygaśnięciu umowy na jego opróżnianie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie prowadzono ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków, w której według stanu na koniec 2020 r. ujęto 64 instalacje.

(akta kontroli str. 371-390)

Na potrzeby kontroli kierownik Referatu przedstawił (wg stanu na 31 grudnia 2020 r.) analizę²³ danych zgromadzonych w ewidencji prowadzonej na potrzeby odbioru odpadów komunalnych położonych na terenie całej Gminy. W wyniku dokonanej analizy pracownicy Referatu ustalili, że na terenie Gminy znajdowało się łącznie 909 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe (w tym 111 na terenach skanalizowanych). W wyniku porównania wyników ww. analizy z danymi zgromadzonymi w ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz ewidencji prowadzonej na potrzeby gospodarki odpadami komunalnymi ustalono, że różnica pomiędzy tymi ewidencjami dotyczyła 866 nieruchomości z terenu całej Gminy, które nie zostały ujęte w ewidencji zbiorników bezodpływowych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 231, 247-361, 379-390)

Gmina zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej²⁴ przekazywała do Głównego Urzędu Statystycznego²⁵ dane o prowadzonej działalności, tj. sprawozdania SG-01 *Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna*. Wykazane w sprawozdaniach dane²⁶ dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych miały charakter szacunkowy, a tym samym nie wynikały z danych zamieszczonych w ewidencji zbiorników bezodpływowych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 398, 404, 410, 416, 423, 425, 434, 438)

W latach objętych kontrolą nie przyjęto i nie podano do publicznej wiadomości szczegółowych rozwiązań dotyczących zgłaszania zbiorników bezodpływowych, jak też nie przygotowano wzoru zgłoszenia eksploatacji takiego zbiornika. Burmistrz wyjaśnił m.in., że: *W gminie nie umożliwiano mieszkańcom zgłaszania zbiorników bezodpływowych (...) poprzez udostępnianie wzorów zgłoszeń, bądź informowania*

²³ Która została sporządzona w trakcie kontroli NIK.

²⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 995.

²⁵ Dalej: GUS.

²⁶ Odpowiednio w zakresie zbiorników bezodpływowych w latach 2018-2020: 1 432, 1 429 i 1 429 zbiorników.

mieszkańców gminy o takich możliwościach na stronie internetowej. Od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. prowadzone były działania informacyjne wśród mieszkańców miejscowości Gana i Rozterk, mające na celu przypomnienie o obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej kanalizacji (...) działania te były powiązane z pozyskiwaniem informacji od poszczególnych mieszkańców o dotychczasowym sposobie odprowadzania ścieków. W wyniku uzyskanych odpowiedzi, rozpoczęto tworzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 6)

W okresie objętym kontrolą nie egzekwowano od właścicieli nieruchomości realizacji obowiązku wyposażania nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe. Burmistrz wyjaśnił, że: *Gmina nie egzekwowała od mieszkańców obowiązku wyposażenia ich nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe w przypadku, gdy budowa sieci kanalizacji sanitarnej była technicznie bądź ekonomicznie nieuzasadniona (...). Do gminy nie docierały informacje o przypadku braku wyposażenia istniejących nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe bądź przydomową oczyszczalnię ścieków.*

(akta kontroli str. 6)

2.2. Zawieranie i kontrola umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych

Kontrolowana jednostka przedstawiła do kontroli otrzymany od Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego „GOSKOM” Spółki z o. o. wykaz umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych zawartych przez to przedsiębiorstwo z mieszkańcami Gminy. W wykazie tym, wg stanu na 31 grudnia 2018 r., ujęto informacje dotyczące 12 umów, natomiast za lata 2019-2020 zaewidencjonowanych było po 13 umów²⁷, głównie z mieszkańcami miasta Praszka.

(akta kontroli str. 363-365)

W okresie objętym kontrolą nie organizowano, przewidzianego w art. 6 ust. 6 ucpg, zastępczego opróżniania przez Gminę zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów z przedsiębiorcami posiadającymi zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Tym samym Burmistrz nie wydawał decyzji, o których mowa w art. 6 ust. 7 ww. ustawy, ustalających: a/ obowiązek uiszczania opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych; b/ wysokość opłat wyliczonych z zastosowaniem stawek wynikających z uchwały w sprawie określenia górnej stawki opłaty ponoszonej przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych; c/ termin uiszczania opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych; d/ sposób i terminy udostępniania zbiorników bezodpływowych w celu ich opróżnienia, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Z uwagi na brak wydawania w okresie objętym kontrolą decyzji, o których mowa w art. 6 ust. 7 ucpg, nie było również konieczności podejmowania przez kontrolowaną jednostkę działań zmierzających do dochodzenia należności wynikających z takich decyzji.

(akta kontroli str. 6)

W latach 2018-2020 nie przeprowadzano kontroli, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg, w związku z art. 9u ucpg, tj. kontroli w zakresie posiadania przez właścicieli nieruchomości umów dokumentujących korzystanie z usług wykonywanych przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, ani

²⁷ W 2018 r. – dziewięć umów zawartych z właścicielami na terenie miasta Praszka, a w latach 2019-2020 po 10 takich umów.

posiadania dowodów uiszczenia opłat za ww. usługi, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.6)

W celu ustalenia prawidłowości danych dotyczących zawartych umów z danymi wynikającymi z ewidencji zbiorników bezodpływowych, porównano ewidencję zbiorników bezodpływowych z przedstawionym do kontroli wykazem umów. W wyniku porównania danych ustalono, że na 43 nieruchomości znajdujące się w ww. ewidencji zbiorników, ani jeden właściciel tych nieruchomości nie posiadał zawartej umowy na wywóz nieczystości ciekłych.

Szczegółową kontrolą objęto 50 nieruchomości²⁸ ujętych w ewidencji prowadzonej na potrzeby gospodarowania odpadami komunalnymi. Z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego „GOSKOM” Spółki z o. o. z Praszki wynikało, że podmiot ten odebrał nieczystości ciekłe w latach 2018-2020 jedynie z 10 nieruchomości objętych kontrolą z terenu Praszki, w ilości wynoszącej odpowiednio: 228,67 m³, 252,8 m³ i 217,37 m³, a dostarczył do tych nieruchomości odpowiednio 1 879 m³, 1 872 m³ i 1 917 m³ wody. Natomiast z pozostałych 40 nieruchomości wytypowanych do kontroli, w latach objętych kontrolą nie odbierano nieczystości ciekłych, przy czym w tym samym okresie dostarczono do nich odpowiednio 4 922 m³, 5 003 m³ i 4 954 m³ wody. Po uwzględnieniu 30% bezpowrotnego zużycia wody w tych 50 nieruchomościach, różnica pomiędzy wodą dostarczoną do nich, a zebranymi taborem asenizacyjnym ściekami, stanowiąca potencjalnie nieoczyszczone ścieki wyniosła odpowiednio: 4 532,03 m³, 4 559,7 m³ oraz 4 592,33 m³.

(akta kontroli str. 265-266, 285-286, 308-311, 363-365, 381-390, 472)

Z danych przedstawionych przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "GOSKOM" Spółkę z o. o. wynikało też, że w latach objętych kontrolą podmiot ten zebrał nieczystości ciekłe z terenu całej Gminy z gospodarstw domowych odpowiednio w liczbie wynoszącej: 2 268,86 m³ za 2018 r., 2 354,96 m³ w 2019 r. oraz 2 353,48 m³ w 2020 r.

(akta kontroli str. 366-368)

2.3. Kontrola właścicieli nieruchomości w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu nie przeprowadzali kontroli obejmujących swoim zakresem kwestie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz kontroli dotyczących przestrzegania i stosowania przepisów ucpg. W kontrolowanej jednostce nie prowadzono również analizy terminów opróżniania zbiorników bezodpływowych. Na podstawie rejestru skarg i wniosków ustalono również, że do Urzędu w latach 2018-2020 nie wpłynęły skargi w ww. zakresie.

Wobec braku prowadzenia czynności kontrolnych nie oczekiwano również, aby właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe przedstawiali dokumenty potwierdzające ich szczelność (w szczególności pochodzących z okresowych kontroli stanu technicznego tych zbiorników, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁹).

(akta kontroli str. 6)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

²⁸ Odpowiednio: 20 z miejscowości Wierzbie, 10 – Brzeziny, 10 – Sołtysy oraz 10 z Praszki.

²⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.

1. Prowadzona w kontrolowanej jednostce od 2020 r. ewidencja zbiorników bezodpływowych nie umożliwiała realizacji jednego z celów jej prowadzenia, określonego w art. 3 ust. 3 pkt 1 ucp, tj. kontroli częstotliwości ich opróżniania. Dane zawarte w tej ewidencji dotyczyły przede wszystkim adresu nieruchomości, na której zlokalizowany był zbiornik bezodpływowy i nie obejmowały danych dotyczących przykładowo: a/ pojemności tego zbiornika, b/ zawartej przez właściciela nieruchomości umowy z podmiotem uprawnionym do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, c/ ilości odebranych w danej jednostce czasu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 379-390)

Burmistrz wyjaśnił, że: *W latach 2018-2019 nie prowadzono ewidencji zbiorników bezodpływowych. Według naszego rozeznania, aby utworzyć ewidencję (...) zawierającą dane umożliwiające kontrolę częstotliwości ich opróżniania należałoby zatrudnić dodatkowego pracownika, który mógłby się tym zająć, a później prowadzić kontrolę opróżniania zbiorników. W związku z coraz to większymi obowiązkami nakładanymi przez ustawodawcę na samorządy, w ostatnich latach zatrudnienie dodatkowego pracownika z racji ograniczonych środków finansowych było niemożliwe. Powyższe jest główną przyczyną braku takiej ewidencji.*

(akta kontroli str. 433)

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli prowadzona w sposób rzetelny ewidencja zbiorników bezodpływowych, uwzględniająca (oprócz informacji o pojemności zbiornika) również dane o zawarciu, rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy zawartej przez właściciela nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy z podmiotem posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, pozwala na identyfikację tych nieruchomości, których właściciele pomimo wyposażenia ich w zbiornik bezodpływowy, nie posiadali zawartych umów w tym zakresie.

2. W kontrolowanej jednostce nie dochowano należytej staranności przy prowadzeniu ewidencji zbiorników bezodpływowych, gdyż nie ujęto w niej danych dotyczących takich zbiorników, z ustalonej w trakcie niniejszej kontroli grupy 866 nieruchomości zlokalizowanych na nieskanalizowanych terenach, a które powinny być wyposażone w urządzenia zapewniające postępowanie z nieczystościami ciekłymi, w sposób zgodny z przepisami³⁰.

(akta kontroli str. 231, 247-361, 379-390)

Burmistrz wyjaśnił, że *Ewidencję zbiorników bezodpływowych prowadzimy w sposób pozwalający jedynie zlokalizować takie zbiorniki na poszczególnych posesjach. Na stworzenie pełnej ewidencji (...) potrzebne są większe zasoby kadrowe, na które gmina w chwili obecnej nie może sobie pozwolić. (...) W naszym przekonaniu, aby wykonać ewidencję w sposób rzetelny, pracownik musiałby skontrolować każdą taką posesję i dokonać ustaleń faktycznych na miejscu.*

(akta kontroli str. 433-434)

W konsekwencji w sprawozdaniach SG-01 Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna za lata 2018-2020 dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych nie były zgodne ze stanem faktycznym. Nie odpowiadały one również danym wynikającym z ww. ewidencji.

(akta kontroli str. 398, 404, 410, 416, 423, 425, 434, 438)

³⁰ Identyfikacja tych nieruchomości nastąpiła w wyniku porównania danych zawartych w ewidencji nieruchomości prowadzonej na potrzeby odbioru odpadów komunalnych, ewidencji zbiorników bezodpływowych, ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przeprowadzonej przez pracowników Referatu analizy danych.

W odniesieniu do różnicy w liczbie zbiorników bezodpływowych, prezentowanej w sprawozdaniach SG-01, Burmistrz wyjaśnił, że różnica w liczbie zbiorników wynikająca z posiadanej niepełnej ewidencji a danymi ze sprawozdań SG-01 jest trudna do wyjaśnienia. Wynika to na pewno z faktu posiadania ewidencji nieobejmującej wszystkich miejscowości gminy, a także z uwagi, że dane sprawozdań Sg-01 były przez lata gromadzone w oparciu o szacunki w związku z brakiem ewidencji (...) Dane do sprawozdań SG-01, w zakresie liczby zbiorników były pozyskiwane z ewidencji numerów porządkowych posesji, (...) w ten sposób można było stwierdzić gdzie powstały nowe budynki mieszkalne i przyporządkować je czy usytuowane zostały na terenie skanalizowanym, czy nie. Dane związane z ilością ścieków odebranych taborem asenizacyjnym, pochodzą natomiast ze sprawozdań kwartalnych sporządzanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 434)

Odnosząc się do wyjaśnień Burmistrza, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że zgodnie z definicją danych statystycznych określoną w art. 2 pkt 1a ustawy o statystyce publicznej, są to m.in. dane dotyczące zjawisk, zdarzeń, obiektów i działalności podmiotów gospodarki narodowej (...) pozyskane (...) z systemów informacyjnych administracji publicznej, rejestrów urzędowych lub niepublicznych systemów informacyjnych. Jednocześnie wykazanie w sprawozdaniach SG-01 danych niezgodnych ze stanem faktycznym powoduje, że utrudniona jest realizacja celu statystyki publicznej, określonego w art. 3 ww. ustawy, zgodnie z którym zapewnia ona rzetelne, obiektywne i systematyczne informowanie społeczeństwa, organów państwa i administracji publicznej oraz podmiotów gospodarki narodowej o sytuacji ekonomicznej, demograficznej, społecznej oraz środowiska naturalnego.

3. Zaniechano podejmowania działań zmierzających do zorganizowania zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów w tym zakresie z przedsiębiorcami posiadającymi zezwolenia na prowadzenie działalności dotyczącej opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w odniesieniu przynajmniej do 43 właścicieli nieruchomości objętych szczegółowym badaniem, z których żaden nie zawarł ww. umowy.

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 6 ucpg, gmina jest obowiązana zorganizować opróżnianie zbiorników bezodpływowych, w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na wywóz nieczystości ciekłych, o których mowa w art. 6 ust. 1 ucpg. W przypadku takich właścicieli nieruchomości, burmistrz - stosownie do wymogu określonego w art. 6 ust. 7 ucpg - wydaje z urzędu decyzje, w których ustala: a/ obowiązek uiszczania opłat za (...) opróżnianie zbiorników bezodpływowych; b/ wysokość opłat³¹; c/ terminy uiszczania opłat, o których mowa w pkt 1; d/ sposób i terminy udostępniania (...) zbiorników bezodpływowych, w celu ich opróżnienia.

(akta kontroli str. 363-365, 381-390)

Burmistrz wyjaśnił, że: (...) nie realizował obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 7 ucpg, z następujących powodów: a) z uwagi na równe traktowanie wszystkich mieszkańców takie wywozy należałoby zorganizować dla wszystkich mieszkańców gminy posiadających zbiorniki bezodpływowe, b) istniejąca oczyszczalnia ścieków

³¹ Wyliczonych z zastosowaniem stawki określonej w uchwałach Rady Miejskiej w Praszce w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie odbierania odpadów oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy Praszka: a/ nr 44/VI/2015 z 23 kwietnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1073), b/ nr 264/XXXIII/2018 z 8 lutego 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 488) oraz c/ nr 175/XXIII/2020 z 17 grudnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 3610).

w miejscowości Przedmość, nie jest fizycznie w stanie przyjąć i oczyścić ścieków z terenów nieskanalizowanych (...) dopiero po rozbudowie oczyszczalni będzie można myśleć o takich wywozach, c) koszt wywozu ścieków samochodami asenizacyjnymi jest kilkukrotnie wyższy niż przesyłanie ich siecią kanalizacyjną. Dla mieszkańca będzie to ogromny wydatek finansowy (...) nałożą się na to koszty zakupu i utrzymania taboru asenizacyjnego oraz koszty administracji, d) gmina obecnie nie dysponuje środkami finansowymi, aby zorganizować wywozy ścieków ze zbiorników na taką skalę. Natomiast przerzucenie kosztów na mieszkańców z pewnością spotka się ze zdecydowanym ich protestem (...). Ponadto Burmistrz wyjaśnił, że: nie analizował sytuacji dotyczącej małej ilości podpisanych umów. Problemem w naszym przekonaniu nie jest liczba zawartych umów na wywóz nieczystości płynnych, lecz stosunkowo niewielka ilość ścieków faktycznie dostarczonych do oczyszczalni ścieków pochodzących ze zbiorników bezodpływowych. Według naszego doświadczenia w dziedzinie gospodarki ściekowej i wieloletnich działań w tej sprawie uważamy, że tylko budowa sieci kanalizacyjnej, do której zostaną podłączeni wszyscy mieszkańcy, pozwoli na uporanie się z problemem usuwania nieczystości płynnych w sposób zrównoważony, nie powodujący negatywnych skutków dla środowiska naturalnego.

(akta kontroli str. 435-436)

4. Pomimo istotnych różnic pomiędzy ilością dostarczanej na terenie Gminy wody a ilością odbieranych z terenu Gminy nieczystości ciekłych oraz niewielkiej liczby właścicieli nieruchomości, od których odbierano nieczystości ciekłe, w okresie objętym kontrolą nie prowadzono przewidzianej w art. 6 ust. 5a w związku z art. 9u ucpg, kontroli przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy. Kontrola ta obejmuje posiadanie przez właścicieli nieruchomości umów dotyczących korzystania z usług podmiotów uprawnionych do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi (dokumentujących realizację obowiązku, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3b ww. ustawy, tj. pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami tej ustawy i przepisami odrębnymi).

Burmistrz wyjaśnił, że: *W okresie objętym kontrolą, pracownicy Gminy Praszka nie przeprowadzali kontroli na podstawie art. 379-380 ustawy Poś. (...) Kontrole (...) nie były dokonywane z uwagi na brak odpowiedniej ilości pracowników mogących je przeprowadzić. Gmina nie może sobie pozwolić na zatrudnianie kolejnych pracowników, gdyż przekracza to możliwości budżetu gminy. Ogromne obowiązki nakładane na gminy w różnych obszarach administracji, pogłębiają problem braków kadrowych.*

(akta kontroli str. 7)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zarówno publicznie dostępne dane³², jak i dane, którymi dysponował Urząd, wskazywały na to, że istnieje rozbieżność pomiędzy ilością dostarczonej na terenie Gminy wody, a ilością ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną lub dowiezionych do stacji zlewnej taborom asenizacyjnym. Już wstępne porównanie tych danych powinno zwrócić uwagę osób odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z utrzymaniem czystości i porządku na możliwość pozbywania się nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych w sposób niezgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Burmistrz wyjaśnił także, że: *nie analizował konkretnych danych dotyczących ilości sprzedanej wody i ilości odwiezionych ścieków taborom asenizacyjnym. Jednak mając świadomość problemu w 2016 r. wspólnie z Zarządem Oczyszczalni Ścieków*

³² Prezentowane na przykład przez Główny Urząd Statystyczny w Banku Danych Lokalnych.

Sp. z o.o. podjął działania w kierunku modernizacji oczyszczalni ścieków i jej rozbudowy w celu przyjęcia większej ilości ścieków. Obecnie pierwszy etap tej inwestycji jest realizowany. Pozostała część czeka na realizację (...).

(akta kontroli str. 436-437)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia egzekwowanie realizacji obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe.

Na powyższą ocenę wpływ miał przede wszystkim fakt, że w okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono żadnej kontroli stosowania i przestrzegania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ukierunkowanej na przestrzeganie przez właścicieli nieruchomości obowiązków polegających na pozbywaniu się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ww. ustawy. Prowadzona ewidencja zbiorników bezodpływowych była niekompletna, a dane wykazane w sprawozdaniach SG-01 w części dotyczącej liczby ww. urządzeń za lata 2018-2020 były obarczone błędem. Nie podejmowano także działań zmierzających do zorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów w tym zakresie z przedsiębiorcami posiadającymi zezwolenia na prowadzenie działalności dotyczącej opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

OBSZAR

3. Egzekwowanie realizacji obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości

Opis stanu faktycznego

Uchwałą nr 191/XXVIII/2017 z dnia 11 kwietnia 2017 r. Rada Miejska w Praszce określiła wymagania dla przedsiębiorców ubiegających się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych³³. Zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 7 ust. 3a ucpg uchwała ta zawierała m.in. opis wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji ww. zadania.

(akta kontroli str. 469)

Stosownie do wymogu określonego w art. 7 ust. 6b ucpg, w Urzędzie prowadzona była, w formie elektronicznej, ewidencja udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie ww. działalności. W okresie objętym kontrolą taką działalność prowadziły trzy podmioty: WC Serwis Spółka z o. o. spółka komandytowa z Zabrze, TOI TOI Polska Spółka z o. o. z Warszawy oraz Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "GOSKOM" Spółka z o. o. z Praszki. W okresie objętym kontrolą Burmistrz nie wydawał ww. zezwoleń. Nie zaistniały też przesłanki do dokonania wykreśleń z ewidencji. Na stronach internetowych Urzędu, w okresie objętym kontrolą, nie udostępniano natomiast wzoru wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 391, 483)

Przedsiębiorcy, z wyjątkiem TOI TOI Polska Spółka z o. o. w przypadku dziewięciu sprawozdań oraz WC Serwis Spółka z o. o. spółka komandytowa w przypadku jednego sprawozdania, wywiązali się z obowiązku złożenia kwartalnych sprawozdań z prowadzonej działalności, zgodnie z terminem określonym w art. 9o ust. 2 ucpg.

³³ Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1257.

Burmistrz nie podejmował żadnych działań związanych z nieterminowym składaniem sprawozdań, ze względu na braki kadrowe i zbyt duże obowiązki nakładane na gminę.

(akta kontroli str. 476-477)

Według sprawozdań kwartalnych łączna ilość odebranych bytowych nieczystości ciekłych wyniosła: a/ w 2018 r. – 2 420,1 m³; b/ w 2019 r. – 2 321,3 m³ oraz c/ w 2020 r. – 2 316 m³ i różniła się od danych wykazanych w sprawozdaniach SG-01 w tym zakresie odpowiednio o: 174,6 m³ w 2018 r., 90,6 m³ w 2019 r. oraz 37,5 m³ w 2020 r.

Burmistrz wyjaśnił, że: *różnica pomiędzy ilościami ścieków wykazywanymi w sprawozdaniu SG-01, a w sprawozdaniach kwartalnych wykonywanych przez przedsiębiorców, może wynikać z omyłki przy wpisywaniu danych do sprawozdań SG-01.*

Liczba właścicieli nieruchomości, od których odebrane zostały ww. nieczystości wyniosła w poszczególnych latach 2018-2020 odpowiednio: od dwóch do 109 właścicieli w 2018 r., od 1 do 124 właścicieli w 2019 r., oraz od 2 do 127 właścicieli w 2020 r., w zależności od kwartału danego roku.

(akta kontroli str. 476-477)

Na podstawie dokonanej w trakcie niniejszej kontroli analizy 64 sprawozdań kwartalnych składanych przez przedsiębiorców ustalono, że żadne ze złożonych sprawozdań nie zawierało śladów weryfikacji przez merytorycznie odpowiedzialnego pracownika, a 35 sprawozdań nie zawierało również części danych wymaganych przez art. 9o ust. 3 i 4 ucpg, co opisano w *sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 477)

W latach 2018-2020 pracownicy Urzędu nie przeprowadzali kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości. Kontrole ww. przedsiębiorców nie były również ujęte w planach kontroli. Burmistrz wyjaśnił, że *Gmina Praszka nie kontrolowała przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych ze względu na braki kadrowe i zbyt duże obowiązki nakładane na gminę. W objętym kontrolą okresie nie planowano kontroli u przedsiębiorców.*

(akta kontroli str. 486)

W okresie objętym kontrolą nie wpłynęła żadna skarga na przedsiębiorców świadczących ww. usługi.

(akta kontroli str. 486)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W kontrolowanej jednostce nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Zaniechano również wzywania tych podmiotów do uzupełnienia lub poprawy nierzetelnie sporządzonych sprawozdań oraz wszczynania postępowań zmierzających do nałożenia kar administracyjnych na te podmioty, w związku ze składaniem nierzetelnych sprawozdań kwartalnych oraz składaniem przez nie sprawozdań po terminie.

Na podstawie analizy 64 sprawozdań kwartalnych złożonych przez przedsiębiorców w okresie objętym kontrolą ustalono, że 35 z nich nie zawierało części danych wymaganych art. 9o ust. 3 i 4 ucpg.

Stwierdzone braki dotyczyły: a/ nieprawidłowego adresu stacji zlewnej (21 przypadków³⁴), b/ braku lub niepełnego wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem podmioty zawarły lub rozwiązały umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych (23 przypadki³⁵).

Stwierdzono także, że żadne ze sprawozdań nie zawierało adnotacji pracownika Urzędu potwierdzającej sprawdzenie prawidłowości złożonego sprawozdania, zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 72 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³⁶. Ponadto ustalono, że TOI TOI Polska Spółka z o. o. w przypadku dziewięciu sprawozdań oraz WC Serwis Spółka z o. o. spółka komandytowa w przypadku jednego sprawozdania, nie wywiązały się z obowiązku złożenia w wyznaczonym terminie kwartalnych sprawozdań z prowadzonej działalności. Burmistrz w żadnym przypadku nie wzywał podmiotów, które przekazywały nieterminowo sprawozdania lub przekazywały nierzetelne sprawozdania, do ich uzupełnienia lub poprawienia.

Stosownie do treści art. 9o ust. 1 ucpg podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych jest obowiązany do sporządzania kwartalnych sprawozdań. Elementy, które powinno zawierać ww. sprawozdanie zostały określone w ust. 3 tego przepisu. Do sprawozdania podmiot dołącza wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, oraz wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły. W wykazach zamieszcza się imię i nazwisko albo nazwę oraz adres właściciela nieruchomości, a także adres nieruchomości (art. 9o ust. 4 ww. ustawy).

W świetle art. 9p ust. 2 cyt. ustawy w przypadku, gdy sprawozdanie jest sporządzone nierzetelnie Burmistrz wzywa podmiot, który przekazał sprawozdanie, do jego uzupełnienia lub poprawienia w terminie 14 dni.

Ponadto w myśl art. 72 § 1 Kpa, czynności organu administracji publicznej, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwała się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności.

(akta kontroli str. 476-477)

W powyższym zakresie Burmistrz wyjaśnił, że *Głównie braki kadrowe i zbyt duże obowiązki nakładane na gminę są przyczyną braku weryfikacji przez odpowiedzialnego pracownika, sprawozdań składanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność związaną z opróżnianiem zbiorników (...)*. W odniesieniu do zaniechania wzywania przedsiębiorców do uzupełnienia lub poprawienia złożonych sprawozdań, Burmistrz wyjaśnił, że: *Burmistrz w latach 2018-2020, nie wzywał do uzupełnienia lub poprawienia złożonych przez przedsiębiorców sprawozdań z uwagi na brak weryfikacji tych sprawozdań*. W odniesieniu do braku podejmowania działań zmierzających do nałożenia administracyjnych kar pieniężnych na przedsiębiorców, którzy złożyli nierzetelne sprawozdania, Burmistrz

³⁴ Sprawozdania podmiotów: a/ WC Serwis Spółki z o. o. spółki komandytowej za I, II, III i IV kwartał 2018 r., za I, II i IV kwartał 2019 r. oraz za I, II, III i IV kwartał 2020 r., b/ TOI TOI Polska Spółki z o. o. za I, II, III i IV kwartał 2018 r., za III i IV kwartał 2019 r. oraz za I, II, III i IV kwartał 2020 r.

³⁵ Sprawozdanie podmiotów: a/ WC Serwis Spółki z o. o. spółki komandytowej za I, II i IV kwartał 2018 r., za II, III i IV kwartał 2019 r. oraz za I, II i III kwartał 2020 r., b/ TOI TOI Polska Spółki z o. o. za I kwartał 2018 r. oraz za I kwartał 2019 r.; c/ Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "GOSKOM" Spółki z o. o. za I, II, III i IV kwartał 2018 r., za I, II, III i IV kwartał 2019 r. oraz za I, II, III i IV kwartał 2020 r.

³⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 735, dalej: Kpa.

wyjaśnił, że: *Burmistrz nie podjął działań zmierzających do nałożenia administracyjnych kar dla przedsiębiorców prowadzących działalność (...) ze względu na braki kadrowe i zbyt duże obowiązki nakładane na gminę.*

(akta kontroli str. 476)

W wypadku przekazania sprawozdania nierzetelnego Burmistrz nakłada kary³⁷, których wysokość stosownie do art. 9xb pkt 1 ucpg uzależniona jest od zachowania podmiotu prowadzącego działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych w związku z wezwaniem go do uzupełnienia lub poprawienia sprawozdania. I tak, gdy: 1/ nierzetelne sprawozdanie zostało na wezwanie organu uzupełnione lub poprawione w terminie 14 dni – czyn jest sankcjonowanym karą pieniężną od 200 zł do 500 zł, 2/ sprawca nie zastosował się do wezwania o uzupełnienie lub poprawienie sprawozdania – czyn jest sankcjonowanym karą pieniężną od 500 zł do 5 000 zł.

Ponadto w przypadku przekazania przez podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych sprawozdania po terminie, stosownie do art. 9xb pkt 2 ucpg, podmiot ten podlega karze pieniężnej w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 365 dni. W przypadku ustalonych opóźnień Burmistrz również nie nakładał kar na podmioty w związku ze składaniem sprawozdań po wyznaczonym terminie.

W powyższym zakresie NIK zwraca także uwagę, że pomimo powtarzających się błędów, mogących wskazywać na ryzyko nierzetelnego przedstawiania również innych danych sprawozdawczych, zaniechano ich weryfikacji, poprzez zobowiązanie tych podmiotów – na podstawie art. 9u ucpg – do okazania dokumentacji źródłowej. W latach 2018-2020, nie prowadzono również kontroli tych przedsiębiorców, o której mowa w art. 9u ucpg.

2. Pomimo wynikającego z art. 8 ust. 5 ucpg obowiązku udostępnienia w formie elektronicznej na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, tj. na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, takiego wzoru w okresie objętym kontrolą nie udostępniano na żadnej ze stron internetowych Urzędu, ani w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu.

Burmistrz wyjaśnił, że: *Powodem niezamieszczenia przez Burmistrza na stronie internetowej Urzędu wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenia działalności związanej z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych było przeoczenie.*

(akta kontroli str. 476)

3. Dopuszczono do prowadzenia przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "GOSKOM" Spółkę z o. o., której jedynym udziałowcem była Gmina, działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych bez zezwolenia pomimo tego, że podmiot ten nie był gminną jednostką organizacyjną wskazaną w Statucie Gminy Praszka³⁸.

W związku z powyższym Burmistrz wyjaśnił, że (...) *zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (...) gminne jednostki organizacyjne prowadzące na obszarze własnej gminy działalność, o której mowa w ust. 1 nie mają obowiązku uzyskania zezwoleń ale muszą spełniać*

³⁷ Potencjalna wysokość kar wynieść powinna, co najmniej 9 600 zł w przypadku poprawienia lub uzupełnienia sprawozdania w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

³⁸ Stanowiącym załącznik do uchwały 148/XX/2016 Rady Miejskiej w Praszce z dnia 27 września 2016 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Praszka (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1992, ze zm.).

warunki wymagane przy wydawaniu takich zezwoleń. Ponadto art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (...) mówi, że do wykonywania zadań Gmina może tworzyć gminne jednostki organizacyjne. Dodatkowo art. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (...) określa, że gospodarka komunalna może być prowadzona w formie zakładu budżetowego lub spółek prawa handlowego. Przyjmuje się, że gminnymi jednostkami organizacyjnymi nie są Spółki prawa handlowego jeśli kapitał gminy jest niższy niż 100% Gmina Praszka posiada w PP-U GOSKOM Sp. z o.o. 100% udziałów wobec czego uznano, że dla tej spółki nie wymagane jest uzyskanie zezwolenia zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Prokurent Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego "GOSKOM" Spółka z o.o., wyjaśniła, że: zgodnie z brzmieniem art. 7 ust 5 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (...) gminne jednostki organizacyjne prowadzące na obszarze własnej gminy działalność, o której mowa w ust. 1 (...) nie mają obowiązku uzyskania zezwoleń, ale muszą spełniać warunki wymagane przy wydawaniu takich zezwoleń. Przepisy art. 9 ust. 1 ustawy (...) o samorządzie gminnym natomiast określa między innymi, że do wykonywania zadań Gmina może tworzyć gminne jednostki organizacyjne. Dodatkowo przepis art. 2 ustawy (...) o gospodarce komunalnej określa, że gospodarka komunalna może być prowadzona w formie zakładu budżetowego lub spółek prawa handlowego. Przyjmuje się, że gminnymi jednostkami organizacyjnymi nie są Spółki prawa handlowego jeśli kapitał gminny jest niższy niż 100% Gmina Praszka posiada w P.P.U Goskom Sp. z o.o. 100% udziałów. Biorąc pod uwagę powyższe uznano, iż z uwagi na brzmienie art. 7 ust. 5 cyt. Ustawy (...) nie jest wymagane uzyskanie przedmiotowego zezwolenia (...).

(akta kontroli str. 391, 488-491)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień prokurenta Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego "GOSKOM" Spółki z o.o. oraz Burmistrza Praszki, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że zgodnie z brzmieniem przepisu art. 7 ust. 5 ucpg ustalonym przez art. 53 pkt 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw³⁹, od 1 października 2001 r. do 13 października 2005 r.⁴⁰, gminnymi jednostkami organizacyjnymi w rozumieniu tego przepisu były również spółki prawa handlowego, w których gminy posiadały przeważające udziały. Ponadto wskazać należy, że w § 15 obowiązującego Statutu Gminy Praszka postanowiono, że Gmina tworzy jednostki organizacyjne w celu wykonywania swych zadań – wykaz tych jednostek został określony w załączniku nr 5 do Statutu, w którym nie wskazano jednak, że Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "GOSKOM" Spółka z o.o. jest jednostką organizacyjną Gminy Praszka. O odrębności spółki prawa handlowego ze 100% kapitałem gminy od gminnej jednostki organizacyjnej (działającej jako jednostka budżetowa lub samorządowy zakład budżetowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴¹) przesądza również fakt, że przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁴² w art. 18 ust. 2 pkt 9 przewidują dla organu stanowiącego gminy odrębne kompetencje do podejmowania uchwał w sprawach majątkowych gminy, przekraczających zakres zwykłego zarządu, gdyż w lit. f wskazują, że rada gminy podejmuje uchwały w sprawie tworzenia i przystępowania do spółek i spółdzielni oraz rozwiązywania i występowania z nich, a w lit. h wskazują, że rada gminy podejmuje uchwały

³⁹ Dz. U. Nr 100, poz. 1085, ze zm.

⁴⁰ Tj. do wejścia w życie przepisu art. 2 pkt 7 lit. e ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 175, poz. 1458).

⁴¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

⁴² Dz. U. z 2021 r. poz. 1372.

w sprawie tworzenia, likwidacji i reorganizacji przedsiębiorstw, zakładów i innych gminnych jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek.

OCENA CZĄSTKOWA

W Gminie określono wymagania jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. W okresie objętym kontrolą prowadzono ewidencję wydanych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz transportu nieczystości ciekłych. W odniesieniu do wszystkich sprawozdań, nie zapewniono rzetelnej weryfikacji ich treści. Zaniechano również, w przypadkach przewidzianych w ucpg, wzywania przedsiębiorców do złożenia stosownych wyjaśnień i korekt. Burmistrz w całym okresie objętym kontrolą, nie zaplanował oraz nie zlecał wykonywania kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz nie zamieścił na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 ucpg. Ponadto dopuszczono do prowadzenia przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "GOSKOM" Spółkę z o.o. działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych bez wymaganego przepisami ucpg zezwolenia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
- Wnioski Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:
1. Zapewnienie kompletności prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych.
 2. Rzetelne sporządzanie sprawozdań SG-01 *Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna*.
 3. Podjęcie działań zmierzających do zorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów w tym zakresie.
 4. Podejmowanie skutecznych działań mających na celu ograniczenie ryzyka nieuprawnionego wprowadzania nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych do środowiska, m.in. poprzez systematyczne prowadzenie kontroli.
 5. Podjęcie działań organizacyjnych zapewniających rzetelne weryfikowanie sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.
 6. Udostępnienie na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o wykonaniu wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 30 lipca 2021 r.

Kontroler

Przemysław Sparczyński
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

.....
Dyrektor
Danuta Midej
Wicedyrektor
Delegatury NIK w Opolu

